

her, verdwijnt;
vormd tot een
mata, en uit de
beit... het ker-
th".

erg zijn tegen-
van heiligen hij
erheven. Ieder-
looft en volgt,
ger zijn. Maar
nemen is, dat
bestaan, blijft
ie over, dat al
ers zijn: men-
ksgemeenschap
andeld moeten

en, dat hij nog
der Schrift te
Het is echter
van den groo-
getoond wordt.
uurgetroouw en

"", die „geen
naansche pro-
vreugde meer
aad en schande
der Duitsche
punt der liefde
Testament be-
e afgoden, en
afgedaan heb-
an den auteur
niet genoeg
in het, die de
stigheid ver-
de grooten,
eelt, te belas-
ie „belijdende
lijker dan de

, dat hij tegen
em het geloof

astormer, nie-
veelswaarden
oef vrees te
tschland is de

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

oor het histo-
dorpen reist,
een eeuwen-
schapszin,
ligt het kerk-
der boeren
ouders ver-
st bouwwerk,
heeft. Op de
igt de oude
en der oude
rdige geslacht
de oogen der
bladzijden ge-
die nog enig
d deze mooie
en aantasten,
an strijd aan
verleveringen
itie is, was
em schreef (!)
erlevering een
verbijstering
werd echter
traditie ver-
vijandschap
ze tijd eischt
derlijke over-
niet aan het
staan of zelfs
dogmata en
oemend tege-
lijk groot tijd-
st nu toe be-
ij willen ook

„Gods Woord houdt stand in eeuwigheid
En zal geen duimbreed wijken”.

Met welk een ontroering is dat Lutherlied ge-
zongen op het plein van Dahlems Kerk, en op
zooveel andere plaatsen, waar de geloovigen ver-
zameld waren als de gewelddadige hand der Over-
heid zich naar de dienaren van Christus uitstreckte.

„Geen aardse macht begeeren wij
Die gaat welras verloren!
Ons staat de sterke Held terzij
Dien God ons heeft verkoren”.

Nooit heeft de Kerk een tijd beleefd, waarin
zooveel schandelijke laster over haar hoofd is
uitgestort, nooit heeft de menscheit voor een
zoo diepen afgrond gestaan, nooit is een volk met
zulke afschuwelijke leugens vergiftigd. Alle men-
schelijk woord schiet tekort om het bederf te be-
schrijven, dat nu in de zielen van een volk ge-
stort wordt.

Het is noodzakelijk, dat „Protestantische
Rompilger” door ieder gespeld wordt. De
monden zullen daarna geen vergoelijkende woor-
den over den Duitschen kerkstrijd meer kunnen
voortbrengen.

Of zal er dan nog gezegd worden, dat al die
valsche getuigenissen slechts de persoonlijke mee-
ning van Rosenberg zijn? Het antwoord geeft hij
zelf.

„Het is”, schrijft deze opvoeder des volks, wan-
neer hij een artikel van een Professor Sasso
aanhaalt, „hier heel duidelijk, dat het in dezen
strijd (bedoeld is die der „Belijdenisbeweging”)
niet meer gaat om een aanval tegen mijn persoon-
lijke overtuigingen op godsdienstig-wijsgeerig ter-
rein, maar om een „eensgezind georganiseerde
poging, welke de geestelijke grondslagen der nati-
onaal-socialistische gedachtenwereld en der Duit-
sche wedergeboorte aantasten wil”.

En ditmaal heeft Rosenberg gelijk.
De groote strijd gaat tusschen de leer der erf-
zonde en die van de zelfverlossing van den „van
nature edelen mensch”, tusschen het Woord van
God en de Mythe.

In dien strijd kiest de Staat meer en meer partij. *)
Daarover den volgenden keer.

A.

B. t. B.

4) Na het schrijven van dit stuk, lezen we in de dagbla-
den, dat een groot aantal Duitsche predikanten zich, o.m.
naar aanleiding van „Protestantische
Rompilger”, tot de overheid gewend hebben met de
vraag of het hun toegestaan is of niet, het Evangelie te
prediken, zonder dat zij en hun gehoor als verraders en
staatsvijanden beschouwd worden.

UIT DE HISTORIE

Kuyperiana.

III.

De andere grief wordt door Dr Kuyper besproken in
het Nummer van 6 Mei 1883.

En lezende, wat daarin gedrukt staat, vernemen we
klanken, die ook in „onze lucht” zweven en die ook
nu ons oor telkens treffen:

Er is een wachtwoord rondgedeeld. Nu men tegen
„De Heraut” weinig anders laat vindt, poogt men
ons blad door verdachtmaking te dooden, en zoo heet
het dan nu: „De Heraut” is EEN TWISTBLAD
en daarom voor de twisten schuilen braven onleesbaar!”

Van tien kanten tegelijk vingen we dit gerucht
op: een bewijs, dat er toelag achter zit.

Daarom sta hier tegen dit parool een dubbel
woord van verweer.

Ten eerste, dat twisten plicht kan zijn.

Zoo dikwijls datgeen wat voor uw overtuiging heil-
ig, edel en schoon is, wordt verguisd of overtro-
den, zijt gij laf en geen man, indien gij den moed
mist of het woord niet vindt, om voor dat heilige
op te komen.

Vandaar dat dan ook de profeten, onder de leiding
des Heiligen Geestes, ons voorgaan in gestadige twis-
ting met het afvallige volk en de valsche profeten.

Vandaar dat de Christus ons voorgaat in gestadige
twisting met de Farizeeën.

Vandaar dat de heilige Apostelen ons voorgaan
in twistingen met tegenstanders, die ze zelfs met den
naam van „bonden” (Tit. 3: 2) bestempelen.

Vandaar dat de Hervormers minstens een vierde
van hun schriftuurlijken arbeid aan puur twistge-
schrijf hebben gewijd.

En vandaar eindelijk, dat er nooit één heilig belang
in Jezus' kerk is aangerand, of de mannen die onge-
lijk hadden, riepen altoos, laat ons toch niet twisten
broeders, wetende dat ze bij schuilen in het stille het
meeste wonnen.

Een paar maal heeft Kuyper, zeer zeker zelf verzon-
nen, figuren opgenomen in zijn lijfblad. Het is een
vreemd gezicht: een „Heraut” met een plaatje. Steeds
dienen ze het verduidelijking van kerkrechtelijke pro-
blemen.

Hier volgt allereerst een figuur, waarmee Kuyper de
wijze, waarop in de kerk de macht wordt uitgeoefend,
heeft duidelijk gemaakt. Een, ook voor dezen tijd, zeer
actuele kwestie. („Heraut” No. 415):

Alle macht komt van Boven. Natuurlijk. Van Boven
ook in de kerk. Maar hoe en in wien?

En op die vraag luidt het antwoord: van den
Koning daalt het gezag en de macht in de kerk,
voor wat haar bestuur betreft, uitsluitend en eenig-
lijk naar in de Opzieners der gemeente,
’t zij leerend, ’t zij alleen regeerend, in verband altoos
met de diaconie.

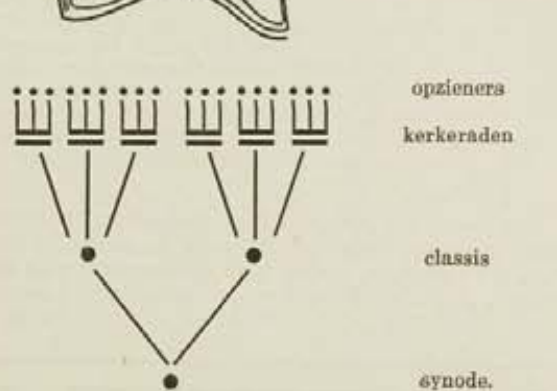
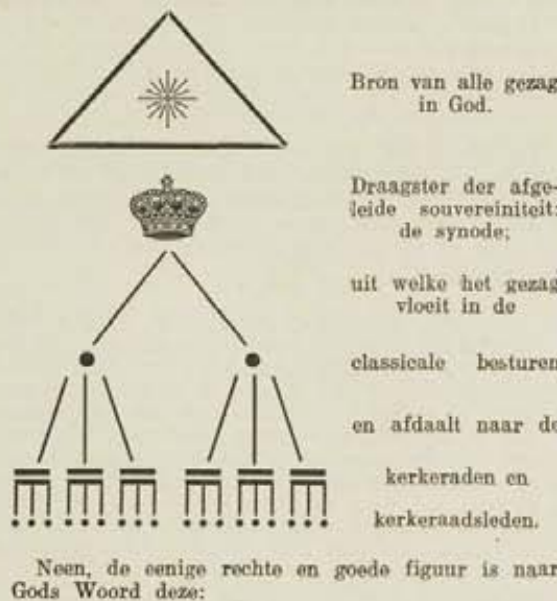
Houdt dit nu streng vast (en zoo staat het in Gods
Woord) wat volgt daar dan uit?

Dit immers, dat de rechtstreeksche nederdaling
van macht uit onzen Koning naar Zijn kerk alleen
en eeniglijk plaats heeft in de vergadering van deze
Opzieners, dat is in den kerkeraad.

En nu kan er ook wel macht in een classis zijn,
een macht vanwege Koning Jezus ook in een
synode, maar altoos zoo, dat ze uit de kerkeraden
in de classis en uit de classis in de synode komt.

Alle macht dus van Boven, maar in de kerke-
raden alleen rechtstreeks ingedaald en in de classis
en synode nooit anders dan uit de kerkeraden en
door hun kanaal.

Het is dus niet, gelijk de synodalen zeggen, als
of er een Overheidsmacht door God op de synode
was gelegd en nu voorts uit de synode het gezag
naar de classicale besturen, kerkeraden en predikan-
ten zou afdalen naar deze figuur.

Men begrijpt deze figuur.

Ze duidt aan, dat de macht over de kerk door
God op Koning Jezus is gelegd, dat ze uit den
Koning rechtstreeks gebonden aan het Woord, in
de opzieners en uit deze in de kerkeraden daalt,
dat uit deze kerkeraden de macht geconcentreerd
wordt in classen en dat uit deze classen de macht
nogmaals geconcentreerd wordt in de synode.

C. V.

Een geestige zet van Barth en een critiek van Brunner.

Ds C. v. d. Woude schrijft in „Geref. Kerkblad van
Leeuwarden” over een nieuw werk van Emil Brunner,
dat in ons blad reeds een en ander maal is aangehaald:

Brunner spreekt daar over een antwoord, dat Karl
Barth heeft gegeven, toen hij voor enkele jaren zijn
lezingen in Utrecht hield.

Men stelde Barth voor de vraag, die tien jaren
geleden ook onze kerken in beroering bracht: „of de
slang in het Paradijs werkelijk heeft gesproken”.

Barth gaf daarop een antwoord, waarmee zijn hoor-

ders waarschijnlijk weinig zijn opgeschoten, n.l.: „dat
men liever vragen moest, wat zij gesproken had”.

Brunner komt nu op dit antwoord van Barth terug.
Ook hij is niet bevredigd, en noemt het „een geestig
ontwijken van een probleem, dat men vooral in Hol-
land niet uit den weg mocht gaan”.

Naar zijn meening gaat het hier toch om meer dan
om een theologisch onbeteekende kwestie. Brunner
is van oordeel, dat de geheele Adamshistorie om
theologische gronden moet worden prijsgegeven.

Ik acht deze opmerking van Brunner te belang-
rijk om haar niet even uit zijn geleerd werk uit te
lichten, en onder de publieke aandacht te brengen.
Zij beteekent niet minder dan een rechtvaardiging van
Assen.

Wat heeft men tien jaar geleden gespot over de
vragen, waarover de Asser Synode moest beslissen.

De liberale pers heeft er niet alleen haar hoon over
uitgegoten, doch ook in den kring van ethischen en
confessioneelen heeft men gemeensmild, en het hoofd
geschud over vragen, die zoo splinterig en onbeteke-
nend schenen. En in Utrecht zal de „geestige” op-
merking van Barth, die de splinterigheid van deze
vragen zoo naakt tentoonstelde, wel bijval hebben
gevonden.

Doch nu komt Brunner en rechtvaardigt Assen.

Niet in dit opzicht, dat hij materieel met de uit-
spraak der Asser Synode instemt. Brunner verwijderd
zich resoluter van Assen, dan een dergenen, die door
Assen veroordeeld werden, toen heeft gedaan. Te
verwonderen behoeft ons dat niet. Brunner is een van
de meest vooraanstaande figuren onder de dialecti-
sche theologen, die niet terugschrikken voor Bijbel-
critiek. Ronduit verklaart hij, dat de Adamshistorie
moet worden prijsgegeven. De gronden, die hij daar-
voor noemt, zijn nog al zwak, hoe hoog hij zelf er ook
van roemt. In de eerste plaats wijst Brunner er op,
dat het historisch-natuurwetenschappelijk onderzoek,
hoe diep het ook in de historie terugging, nooit enig
spoor heeft gevonden van zulk een hoogstaand wezen
als de eerste mensch, naar de Schrift, geweest moet
zijn.

Alsof het wetenschappelijk onderzoek, buiten de
Heilige Schrift om, ooit zoover kan komen, dat het
nog achter den zondvloed en den zondeval, den
Paradijsmensch bereikt!

Als tweede grond noemt Brunner, dat door het vast-
houden aan de historische omlijsting de centrale waar-
heid van ’s menschen oorsprong onder een als onmog-
elijk erkende geschiedenis verborgen zou blijven. Brun-
ner wil scheiden tusschen vorm en inhoud van de
Bijbelsche openbaring omtrent Adam, om den vorm
dan prijs te geven, en den inhoud te behouden.

Alsof zulk een scheiding tusschen vorm en inhoud
mogelijk is! Elke poging daartoe loopt noodzakelijk
uit op willekeur. Men laat, als vorm, los wat men
loslaten wil, en poogt de eigen gedachten, die men
in de Schrift „hineininterpreteert”, als inhoud, te be-
waren.

Het is er dus verre vandaan, dat Brunner met de
uitspraak van Assen instemmen zou. Hij staat er, zoo
radicaal mogelijk, tegenover. Doch in dit opzicht recht-
vaardigt hij Assen volkomen, dat het, in de opvatting
van het spreken der slang en andere bijzonderheden
uit de Adamshistorie, niet om „eine Bagatelle” gaat.
De Gereformeerde Kerken in Assen hebben terecht
gevoeld, dat, indien op dit punt de deur op een kier
werd gezet, daarmee de poort werd geopend voor
ernstige Schriftonderminning. De bovengenoemde be-
schouwing van Brunner is daarvoor een sprekend
bewijs. En we vragen ons af, hoe men in de kringen
van het H. V., waar men Assen verwerpt, en naar
Brunner gaarne luistert, zich tegen zulk een Schrift-
onderminning weren zal?

Vermoedelijk zullen sommigen op den Brunner der
Buchmanconferentie zoo aandachtig letten, dat ze den
„theoloog” Brunner heelemaal vergeten. En elders zal
men zich wijs maken, dat Brunner ten deele gerefor-
meerd, ten deele ongereformeerd is. Onlangs was iets
dergelijks in een kerkhode te lezen...

Zijn de Gereformeerde Kerken ook een gefor- meerde kerk?

Men kent het onderscheid tusschen de benaming „Ge-
reformeerde Kerken” (meervoud) ter eener, en „Her-
vormde Kerk”, of „Chr. Geref. Kerk” (enkelvoud) ter
anderer zijde. De vraag, of het meervoud dan wel het
enkelvoud hier juist is, hangt samen met de kwestie,
welke betekenis aan de plaatselijke kerk, aan het sa-
men-komen en saam-vergaderd worden der geloovigen
in een bepaalde plaats toe te kennen is (en dus ook aan
het niet-mede-samenkomen van bepaalde geloovigen).
De zaak raakt dus o.m. het vraagstuk der pluriformi-
teit. Waarom we dan ook onze aandacht geven aan het-
geen Prof. Greijdanus in zijn reeds geciteerde Bazuin-
artikel opmerkt met betrekking tot Dr M. Bouwmans
bekende kerkrechtelijke opvattingen:

Reeds in mijn artikel in „De Reformatie” van 16 Juli
heb ik aangewezen, dat Dr M. Bouwmans betoog om
Voetius te laten leeren, dat classes en synodes ook ge-
instituteerde kerken zijn, ecclesiae institutae, gewron-
gen en niet juist is, en dat zijne bestrijding van Dr F. L.
Rutgers te dier zake niet opgaat. Ik wees er op, dat
Dr M. Bouwman de woorden, door Voetius voor de
verbinding van kerken in classes en synodes gebezigd,
in twee groepen indeelt, daarna alleen met de tweede
groep rekent, met verwaarloozing van die der eerste
groep. Ik zeg dan, dat om den zin der tweede groep
namen recht te verstaan, die der eerste nimmer uit
het oog verloren mogen worden. De woorden der tweede
groep zijn: unio, incorporatio, communitas, societas,
unitas, ecclesia. *) Van deze reeks, in onderscheiding
van de eerste (correspondentia, combinatio, communio,
conjunctio, confederatio, collectio, associatio, consoci-
ciatio) **) schrijft hij dan: „daarentegen lijkt het veel-
vuldig gebruik van de laatste reeks” — n.l. unio, in-
corporatio enz. — „mij ongemotiveerd, indien volgens
Voetius van zulk een eenheid in institutairen zin geen
sprake zou kunnen zijn. Deze namen wijzen m.l. be-